

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

ТРУДОВЕ ПРАВО

Шифр та назва спеціальності

072 – «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій (300)

Освітня програма

«Фінанси і банківська справа»

Кафедра

Права (306)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Освітні компоненти вільного вибору студента професійної підготовки

Семестр

6

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Гаєвая Олександра Валентинівна

Oleksandra.Haievaia@khpі.edu.ua

Кандидатка юридичних наук, доцент.

Авторка понад 150 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідна лекторка з курсів: «Правознавство», «Трудове та господарське право», «Правове регулювання створення та діяльності стартапів», «Трудове право, правове регулювання трудових відносин».

Має 5 свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір. Член Союзу юристів України.

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Курс «Трудове право» надає знання та розвиває навички, необхідні для захисту громадянами своїх конституційних прав та свобод, виконання обов'язків, ефективного керівництва підприємствами, установами та організаціями. В процесі засвоєння курсу студенти дізнаються, як застосовувати різні норми трудового права з метою вдосконалення процесів виробництва, надання послуг, ефективного досягнення стратегічних цілей у діяльності фізичних та юридичних осіб та ефективної протидії корупції.

Мета та цілі дисципліни

Засвоєння майбутніми фахівцями нормативно-правових актів чинного українського законодавства міжнародно-правових актів, ратифікованих Україною, які регулюють суспільні відносини, що виникають в нашій державі між фізичними, юридичними особами й державою. Мета викладання навчальної дисципліни «Трудове право» є визнання дисципліни однією з головних галузей права,

тому що саме у сфері застосування праці створюються матеріальні і духовні блага, знаходиться зона життєво важливих інтересів різних соціальних груп, інтересів держави, суспільства і особистості. Це сфера, у якій задіяна найбільша кількість членів суспільства. А тому вона заслуговує особливо пильної уваги і формування умінь в організації робочих процесів на підприємствах різних форм власності.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції на будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результати навчання

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 годин (4 кредити ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Правознавство», «Основи підприємництва».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться з використанням мультимедійних технологій.

На практичних заняттях використовуються ігрові методи, акцентується увага на інформаційних технологіях у правозастосуванні; робота із законодавчими актами та іншими нормативно-правовими документами; виступи-презентації; опрацювання лекційного матеріалу та фахової літератури.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Поняття предмету, ознаки та сутність трудового права України.

Поняття, предмет та метод трудового права. Принципи трудового права. Місце трудового права в системі права. Функції та ознаки трудового права. Зміст трудових правовідносин.

Тема 2. Джерела трудового права України.

Джерела, які регулюють трудові відносини. Поняття та класифікація джерел трудового права. Конституція України як основне джерело трудового права. Кодекс законів про працю та інші закони, регулюють трудові відносини. Норми міжнародного права і регулювання трудових відносин. Локальні нормативні акти. Оціночні поняття в законодавстві про працю.

Тема 3. Суб'єкти трудового права

Поняття та види суб'єктів трудового права. Правовий статус працівників. Правовий статус роботодавців, їх організацій та об'єднань. Права профспілок у сфері соціально-трудова відносин. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права.

Тема 4. Поняття колективного договору та порядок його укладання.

Закон України «Про колективні договори і угоди». Поняття колективного договору та його умови. Законодавство України, яке регулює укладання колективного договору. Сторони, які приймають участь при проведенні переговорів. Структура колективного договору.

Тема 5. Трудовий договір. Контракт.

Поняття трудового договору, контракту. Порядок укладання трудового договору. Контракт як особлива форма трудового договору. Зміст трудового договору. Форми і строки трудового договору. Сумісництво, суміщення професій (посад) і заміщення тимчасово відсутнього працівника. Правове регулювання трудових відносин сезонних і тимчасових працівників. Випробування при прийнятті на роботу: порядок встановлення, тривалість та правові наслідки.

Тема 6. Трудовий договір з працівником мігрантом

Норми міжнародного права і українського законодавства, які гарантують права працівників – мігрантів. Умови та порядок отримання дозволу на працевлаштування. Конвенція МОП «Про зловживання у сфері міграції та забезпечення трудящим - мігрантам рівності можливостей та звернення».

Тема 7. Зміна умов трудового договору

Зміна умов трудового договору. Порядок переміщення працівників на іншу роботу. Поняття та види переведення на іншу роботу. Змінв істотних умов праці: підстава, зміст, порядок та наслідки.

Тема 8. Припинення трудового договору

Загальні підстави припинення трудових відносин. Порядок припинення трудового договору за ініціативою працівника. Порядок припинення трудового договору за ініціативою власника або уповноваженого ним органу. Порядок звільнення.

Тема 9. Робочий час

Поняття робочого часу та його види. Режим робочого часу. Порядок встановлення скороченого і неповного робочого часу. Ненормований робочий день. Надурочні роботи.

Тема 10. Час відпочинку

Поняття та види часу відпочинку. Вихідні дні. Святкові та неробочі дні. Відпустки, їх види та порядок надання. Відкликання з відпустки. Перенесення щорічної відпустки. Грошова компенсація за невикористану щорічну відпустку.

Тема 11. Оплата праці. Гарантійні та компенсаційні виплати.

Оплата праці та її правове визначення. Функції заробітної плати. Принципи заробітної плати. Мінімальна заробітна плата та індексація заробітної плати. Тарифна система оплати праці. Обмеження відрахувань із заробітної плати.

Тема 12. Дисципліна праці і дисциплінарна відповідальність.

Дисципліна труда та методи її забезпечення. Дисциплінарна відповідальність, її види і порядок застосування. Особливості притягнення до дисциплінарної відповідальності державних службовців.

Тема 13. Матеріальна відповідальність працівників.

Поняття матеріальної відповідальності. Підстава і умови матеріальної відповідальності працівників. Визначення розміру і порядок покриття матеріальної шкоди, заподіяної працівником.

Тема 14. Охорона праці

Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з техніки безпеки. Види інструктажів. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань, виробничих аварій на підприємствах, в установах, організаціях.

Тема 15. Правове регулювання зайнятості.

Реєстрація та ведення обліку громадян, які шукають роботу, та безробітних. Підходяща робота для безробітного. Соціальна підтримка безробітних.

Тема 16. Трудові суперечки та порядок їх розгляду.

Поняття трудових спорів та їх класифікація. Організація комісії з трудових спорів, її компетенція. Індивідуальні трудові спори і порядок їх вирішення. Порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів). Трудові спори, що підлягають безпосередньому розгляду в судах. |

Теми практичних занять

Тема 1. Поняття предмету, ознаки та сутність трудового права України. Джерела трудового права України.

Тема 2. Суб'єкти трудового права. Поняття колективного договору та порядок його укладання.

Тема 3. Трудовий договір. Контракт. Трудовий договір з працівником мігрантом

Тема 4. Зміна умов трудового договору. Припинення трудового договору

Тема 5. Робочий час і час відпочинку

Тема 6. Оплата праці. Гарантійні та компенсаційні виплати. Дисципліна праці і дисциплінарна відповідальність.

Тема 7. Матеріальна відповідальність працівників. Охорона праці

Тема 8. Правове регулювання зайнятості. Трудові суперечки та порядок їх розгляду. |

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках навчальної дисципліни не передбачені |

Самостійна робота

Курс передбачає опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до практичних занять, самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях, виконання індивідуальні завдання у формі контрольної роботи.

Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (офіційні сайти органів державної влади, судових органів влади) для самостійного вивчення та аналізу. |

Література та навчальні матеріали

1. Кузьменко О. В. Розвивальні практикуми з правознавства: навч.- метод. посібник / О.В. Кузьменко. Харків: «Юрайт», 2022. 392 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/72067>

2. Кузьменко О.В. Практичні завдання з правознавства: навч.-метод. посібн. Харків: «Юрайт», 2020. 346 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/72053>

3. Кузьменко О.В. Основи вчення про кримінальне правопорушення: навч. посібн. Харків: «Юрайт», 2021. 248 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/72051>

4. Правове регулювання договірних відносин / англ. та укр. мовами: навч. посібн. / Гаряєва Г.М., Перевалова Л. В., Гаєвая О. В., Лисенко І.В., Кузьменко О. В. Харків: НТУ «ХПІ», ФОП Панов А.М., 2021. 404 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/55377>

5. Правове регулювання підприємницької діяльності в Україні: Текст лекцій для студентів денної і заочної форми навчання, економічних спеціальностей / В. Г. Вергун, Г. М. Гаряєва, О. В. Кузьменко. Харків: ФОП Панов А. М., 2021. 128 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/51920>

6. Правові засоби управлінської діяльності: навч.-метод. посібник / Л. В. Перевалова, О.В. Гаєвая, Г. М. Гаряєва, О. В. Кузьменко, І. В. Лисенко. Харків: ФОП Панов А. М., 2020. 132 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/49431>

7. Тезаурус з правознавства (укр.-англ.). Навч.-метод. посібник. / Л. В. Перевалова Г. М. Гаряєва, О. В. Гаєвая, І. В. Лисенко, М. М. Ткачов, Кузьменко О. В. Харків: НТУ «ХПІ», 2021. 196 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/53286>

8. Практикум для самостійної роботи студентів з дисципліни правознавства : навч. посібн. / Гаєвая О.В., Гаряєва Г.М., Кузьменко О. В., Лисенко А.М., Лисенко І.В., Перевалова Л.В., Ткачов М.М. Харків: ФОП Панов А. М., 2024. 360 с.

9. Методичні вказівки до практичних занять з навчального курсу «Правові засади інтелектуальної власності» : для студентів денної та заочної форми навчання / уклад.: Л. В. Перевалова, І. В. Лисенко, Г. М. Гаряєва, М. М. Ткачов ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : НТУ «ХПІ», 2024. 64 с. URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/748053.3>.

10. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з правових дисциплін для студентів заочної форми навчання усіх спеціальностей / уклад.: О. В. Гаєвая, Г. М. Гаряєва, І. В. Лисенко, Л. В. Перевалова. Харків: НТУ «ХПІ», 2021 128 с. URL: <http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2021/06/Metodichni-vkazivki-dlya-napisannya-kr-dlya-zo-1-1.docx>

11. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022. 376 с. URI: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2022/07/27/Trudove.pravo.Ukrayiny.26.07.2022.pdf>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів
100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді диференційованого заліку (40%) та поточного оцінювання (60%).
Диференційований залік: усне завдання (2 запитання з теорії) та усна доповідь.
Індивідуальне завдання -(CAS)
Поточне оцінювання: 2 онлайн тести та вирішення практичних завдань (по 20%).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Завідувачка кафедри права
Ірина ЛИСЕНКО

Гарант ОП
Марина ШЕВЧЕНКО